

Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise ning kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse kehtetuks tunnistamise seadus

§ 1. Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse muutmine

Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 1 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Käesolevas seaduses sätestatakse Eesti territooriumi haldusjaotus, haldusterritoriaalse korralduse muutmise ning haldusüksuste piiride ja nimede muutmise alused ja kord ning haldusüksuste ühinemise soodustamise põhimõtted, tingimused ja kord.“;

2) paragrahvi 7 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Haldusterritoriaalse korralduse muutmise viisid on haldusüksuste ühinemine ja liitumine. Haldusüksuste ühinemine on kahe või enama kohaliku omavalitsuse üksuse ühinemise tulemusena uue kohaliku omavalitsuse üksuse moodustamine. Haldusüksuste liitumine on ühe kohaliku omavalitsuse üksuse suurenemine, kui sellega liituvad üks või mitu piirnevat kohaliku omavalitsuse üksust.“

(1²) Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise kohta seaduses sätestatud kohaldatakse ka kohaliku omavalitsuse üksuste liitumisel, kui seadus ei sätesta teisiti.“;

3) paragrahvi 7 lõike 2 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) territooriumiosa ühe haldusüksuse koosseisust teise temaga piirneva haldusüksuse koosseisu arvamisel;“;

4) paragrahvi 7 lõike 5 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmise algatamisel territooriumiosa üleandmisega teise haldusüksuse koosseisu arvestatakse järgmisi asjaolusid:“;

5) paragrahvi 7 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Vabariigi Valitsuse algatatud haldusterritoriaalse korralduse ning haldusüksuse piiride ja nime muutmise kaaskäesoleva seaduse § 10¹ lõike 3 punktides 1–5 ja 7 nimetatud ning kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses sätestatud valimistoimingutega seotud ühendamisest tingitud otsesed ja vältimatud tegelikud tehtud kulud hüvitatakse kohaliku omavalitsuse üksusele riigieelarvest.“;

6) paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 6¹ järgmises sõnastuses:

„(6¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud kulude hüvitamise ulatuse ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

7) paragrahvi 7 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Haldusterritoriaalse korralduse, haldusüksuse piiride, nime ja liigi muutmise kaaskäesoleva seaduse § 10¹ lõike 3 punktides 1–5 ja 7 nimetatud ning kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses sätestatud valimistoimingutega seotud ühendamisest tingitud otsesed ja vältimatud tegelikud tehtud kulud hüvitatakse kohaliku omavalitsuse üksusele riigieelarvest.“;

8) paragrahvi 7¹ täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Kui haldusüksuse piiride muutmisel arvatakse ühe haldusüksuse koosseisust teise koosseisu katastriüksus, siis otsustatakse see käesoleva paragrahvi lõike 3 esimeses lauses nimetatud korras. Sel juhul kantakse muudatus maakatastri kaardile Vabariigi Valitsuse määruse alusel ning vastavat muudatust käesoleva seaduse § 6 lõikes 5¹ nimetatud valdkonna eest vastutava ministri määrusega üle ei kinnitata.“;

9) paragrahvi 9¹ täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Kui ühinevad kohaliku omavalitsuse üksused kavatsevad ühinemistoetust kasutada investeringute finantseerimiseks, tuleb ühinemislepingule lisada haldusterritoriaalse korralduse muutmise kaasnevate investeringute kava koos prognoositava maksumusega.“;

10) paragrahvi 10 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Haldusterritoriaalse korralduse muutmise kohta Vabariigi Valitsuse antud määruse jõustumise päevast alates kuni valimistulemuste väljakuulutamise päevani peavad asjaomased ühinevad kohaliku omavalitsuse üksused teineteist informeerima kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 34 lõike 2 punktides 1–3, 5² ja 7 ning lõikes 7 nimetatud võlakohustuse ja muu tulevastel eelarveaastatel raha väljamaksmist nõudva pikaajalise kohustuse võtmise kavatsusest, kui kohustuse võtmist ei ole kavandatud eelarves või eelarvestrateegias.“;

11) seadust täiendatakse §-ga 10¹ järgmises sõnastuses:

§ 10¹. Riigieelarvest eraldatavad toetused

(1) Riigieelarvest eraldatakse ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele ühinemistoetust. Ühinemistoetus arvutatakse iga ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta eraldi arvestusega 100 eurot elaniku kohta. Ühinemistoetus ei või olla väiksem kui 500 000 eurot ja suurem kui 1 500 000 eurot iga ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta.

(2) Kui ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus on maakonna suurune, arvestatakse ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele riigieelarvest 2 000 000 eurot täiendavat toetust.

(3) Ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele territooriumiosa üleandmisel eraldatakse moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele riigieelarvest toetust 100 eurot üleantud territooriumiosa elaniku kohta.

(4) Iga ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse ja selle koosseisu arvatud territooriumiosa kohta arvutatud ühinemistoetus summeeritakse ja makstakse ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud toetusi (edaspidi koos nimetatud *ühinemistoetus*) eraldatakse järgmiste toimingute kulude katteks:

- 1) ühinemisega seotud uuringute, analüüside ja konsultatsioonide teostamine;
- 2) valla või linna elanike arvamuse väljaselgitamine;
- 3) omavalitsusüksuse nime, piiride ja liigi muutmise seotud toimingud;

- 4) omavalitsusüksuse ametiasutuste ja ametiasutuste hallatavate asutuste ümberkorraldamine ning hüvitiste ja volikogude algatatud ühinemise korral preemiate maksmine;
- 5) ühekordse hüvitise maksmine asjaomase omavalitsusüksuse volikogu esimehele, vallavanemale ja linnapeale nende volituste lõppemisel kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 54¹ lõigetes 3 ja 3¹ sätestatud juhtudel;
- 6) avalike teenuste osutamisega seonduvate kulude katmine;
- 7) ühinemisest tingitud kohaliku omavalitsuse üksuste infosüsteemide, e-teenuste ja veebilehtede kokkuviiimine;
- 8) arengukavas ette nähtud või ühinemislepingus kokku lepitud investeeringute finantseerimine;
- 9) ühinemislepingus kokku lepitud laenulepingust või muudest kohustuste liikidest tulenevate rahaliste kohustuste tasumine.

(6) Riigieelarvest või struktuurivahenditest investeeringutoetuse andmisel võetakse kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemine maakonnasuuruseks võimaluse korral arvesse ühe täiendava ja toetuse andmist eelistava asjaoluna, kui see ei lähe vastuollu meetme eesmärkidega.

(7) Ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud ühinemistoetuse arvutamisel võetakse aluseks elanike arv rahvastikuregistri andmetel ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste päeva seisuga. Ühinemistoetus arvutatakse 1000 euro täpsusega.

(8) Ühinemistoetusest vähemalt pool kantakse ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele üle hiljemalt nimetatud omavalitsusüksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise aastale järgneva aasta esimese kvartali lõpuks. Ülejäänud ühinemistoetus kantakse moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele üle hiljemalt omavalitsusüksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise aastale järgneva teise aasta esimese poolaasta lõpuks.“;

12) seadust täiendatakse §-ga 12¹ järgmises sõnastuses:

„§ 12¹. Haldusüksuse liigi muutmine

(1) Haldusüksuse liigi muutmist vallast linnaks võib taotleda oma otsusega sellise kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu, mille haldusterritooriumil asub vähemalt 5000 elanikuga asula. Haldusüksuse liigi muutmisel linnast vallaks haldusterritooriumil elavate elanike arvu nõuet ei kohaldata.

(2) Haldusüksuse liigi muutmise taotlemise otsuse põhjendamisel tuleb arvestada haldusüksuse ajaloolist tausta, haldusüksuse sotsiaal-majanduslikke funktsioone ja arenguperspektiive ning geograafilisi, looduslikke ja muid asjasse puutuvaid tingimusi.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud otsuse põhjendamisel tuleb ühe kaalutlusena arvestada ka vastava valla või linna elanike soovi, mis tehakse kindlaks elanike arvamuse väljaselgitamise käigus käesoleva seaduse § 6 lõikes 8 sätestatud korras.

(4) Haldusüksuse liigi muutmisel esitatakse Rahandusministeeriumile volikogu otsus nõutava dokumentatsiooniga hiljemalt kuus kuud enne volikogu korraliste valimiste päeva.

(5) Haldusüksuse liigi muudatus ning sellest tulenev haldusüksuste nimistu muudatus valdade ja linnade kohta jõustub käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud volikogu otsuse esitamisele järgneva kohaliku omavalitsuse volikogu korraliste valimiste tulemuste väljakuulutamise päeval.

(6) Haldusüksuse liiki ei või muuta kahe valimisperioodi jooksul, mis järgnevad haldusüksuse liigi muudatuse jõustumisele, välja arvatud kohaliku omavalitsuse üksuste haldusterritoriaalse korralduse muutmisel.“;

13) seaduse 3. peatüki pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3. peatükk

Haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmise järgsed tegevused“;

14) paragrahvi 14¹ pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 14¹. Haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muudatuse rakendamine“;

15) paragrahvi 14¹ lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

16) paragrahvi 14¹ lõiget 4¹ täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Liitumise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus ei pea kehtestama uusi õigusakte, vaid võib vajadusel muuta selle kohaliku omavalitsuse üksuse õigusakte, kellega avalik-õigusliku juriidilise isikuna lõppenud kohaliku omavalitsuse üksused liitusid.“;

17) paragrahvi 14¹ lõiget 14 täiendatakse teise ja kolmanda lausega järgmises sõnastuses:

„Esimeses lauses sätestatud ei kohaldata kohaliku omavalitsuse üksuste liitumise tulemusena moodustunud omavalitsusüksuse puhul. Sel juhul jätkavad tegevust selle kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutused, kellega liitunud omavalitsusüksus liideti ning liitumisel avalik-õigusliku juriidilise isikuna lõppenud omavalitsusüksuse ametiasutuste tegevus lõpetatakse.“;

18) paragrahvi 14¹ lõige 15 tunnistatakse kehtetuks;

19) paragrahv 14² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 14². Maksude ja toetuste ülekandmine pärast ühinemist ning territooriumiosa üleandmist

(1) Kohaliku omavalitsuse üksustele edasi antavad maksud ja riigieelarvest antavad toetused kantakse kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamisest arvates kuni eelarveaasta lõpuni ühinenud kohaliku omavalitsuse üksustele.

(2) Territooriumiosa üleandmisel teise kohaliku omavalitsuse üksuse koosseisu kantakse üleantud territooriumiosaga seotud edasi antavad maksud ja riigieelarvest antavad toetused kuni eelarveaasta lõpuni selle kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse, kelle koosseisust territooriumiosa välja arvati.“;

20) seadust täiendatakse §-ga 14³ järgmises sõnastuses:

„§ 14³. Enne territooriumiosa üleandmist tekkinud maksukohustuste laekumine

(1) Kui residendist füüsilise isiku elukoht oli territooriumiosal, mis arvati teise kohaliku omavalitsuse üksuse koosseisu, laekub tema enne territooriumiosa üleandmist tekkinud maksukohustuselt tasumisele kuuluv tulumaks selle kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse, kelle koosseisust territooriumiosa välja arvati.

(2) Teise kohaliku omavalitsuse üksuse koosseisu arvatud territooriumiosal asuvalt maalt enne territooriumiosa üleandmist tasumisele kuuluv maamaks laekub selle kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse, kelle koosseisust territooriumiosa välja arvati.

(3) Teise kohaliku omavalitsuse üksuse koosseisu arvatud territooriumiosal keskkonnakasutuse eest enne territooriumiosa üleandmist tasumisele kuuluv keskkonnatasu laekub selle kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse, kelle koosseisust territooriumiosa välja arvati.“;

21) seadust täiendatakse §-dega 14⁴ ja 14⁵ järgmises sõnastuses:

„§ 14⁴. Ühinemisest tingitud riigieelarveliste toetuste vähenemise kompenseerimine

(1) Kui ühinemise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta ühinemise aastale järgneval aastal riigieelarvest eraldatav toetus on väiksem summast, mille ühinenud kohaliku omavalitsuse üksused oleksid saanud kokku eraldiseisvatena ühinemise aastale järgneval aastal kehtivatel toetuse jaotamise tingimustel, siis ühinemisest tingitud toetuse vähenemine kompenseeritakse. Ühinemise aastale järgneval aastal ühekordselt arvatud kompensatsioon liidetakse toetuse summale ühinemise aastale järgneva nelja aasta jooksul.

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel arvatud riigieelarvest eraldatav toetus väheneb alla 0,5 protsendi ühinemises osalenud kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise aasta eelarvete põhitegevuse tulude kogusummast, millest on maha arvatud riigieelarvest tehtavad juhtumipõhised toetused, siis ei rakendata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ühinemisest tingitud toetuse vähenemise kompensatsiooni andmine lõpetatakse, kui kompenseerimise perioodil lõpetatakse riigieelarvest vastava toetuse andmine.

(4) Kui ühinemisest tingitud toetuse vähenemise kompensatsiooni andmise perioodil mõnel aastal ühinemise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus ei täida toetuse saamise tingimusi ja toetust ei saa, siis sellel aastal käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kompensatsiooni ei maksta.

§ 14⁵. Avalike teenuste kättesaadavuse tagamine

(1) Ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus peab tagama valla või linna elanikele avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi vähemalt samal tasemel, mis oli enne omavalitsusüksuste ühinemist.

(2) Avalike teenuste osutamist korraldatakse kõikides asustusüksustes, kus enne ühinemist paiknesid valla- või linnavalitsused.“;

22) seadust täiendatakse enne § 15 neljanda peatükiga järgmises sõnastuses:

„4. peatükk

Lõppsätted“.

§ 2. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmine

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 32 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimustele vastavas elanike algatuses taotletakse haldusüksuse piiride muutmist territooriumiosa üleandmisega ühe haldusüksuse koosseisust teise haldusüksuse haldusterritooriumi koosseisu, siis korraldab valla- või linnavalitsus enne haldusüksuse piiride muutmise eelnõu esitamist volikogule arutamiseks Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 7 lõikes 7 nimetatud hääleõiguslike elanike arvamuse väljaselgitamise asjaomasel territooriumiosal sama seaduse § 7 lõikes 8 sätestatud korras.

(2²) Käesoleva paragrahvi lõikes 2¹ sätestatud juhul esitab valla- või linnavalitsus haldusüksuse piiride muutmise eelnõu koos elanike arvamuse küsitluse tulemustega ja omapoolse seisukohaga volikogule arutamiseks kahe kuu jooksul arvates elanike algatuse esitamisest. Volikogu võtab esitatud elanike algatuse arutusele kahe kuu jooksul arvates valla- või linnavalitsuse poolt vastava eelnõu volikogule esitamisest. Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ja lõike 2 teises lauses nimetatud tähtaega nimetatud juhul ei kohaldata.“;

§ 3. Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse kehtetuks tunnistamine

Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seadus tunnistatakse kehtetuks.

§ 4. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2021. aasta 1. juunil.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 1, 2, 5, 6, 9–11, 18 ja 21 ning § 3 jõustuvad 2025. aasta 19. oktoobril.

Henn Põlluaas
Riigikogu esimees

Tallinn, 2021

Algatab Vabariigi Valitsus .....